

Л.І.Глебова,
доцент кафедри
суспільних наук ХНМУ

ТАКТОВНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ КУЛЬТУРІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Стратегія розвитку освіти в Україні передбачає кардинальне реформування всієї освітньої системи. Тому сьогодні педагогічною наукою ведеться пошук нових моделей організації навчально-виховного процесу, які дозволять утвердити якісно нові взаємини між суб'єктами навчання. Освітня парадигма спрямована на гуманізацію навчання та активізацію пізнавальної діяльності і самостійної роботи студента, що забезпечить інтенсивне оволодіння комплексом знань, умінь і навичок. Її метою є гармонійний розвиток особистості майбутнього фахівця. Процес навчання має бути зорієнтований на розвиток здібностей, креативних можливостей особистості студента навчатися впродовж усього життя.

Модернізація системи освіти висуває питання формування професійної культури викладача на одне з перших місць.

Характерною ознакою професіоналізму викладача є педагогічний такт. Це поняття включає професійну психолого-педагогічну особливість поведінки викладача у відносинах зі студентами, яка відповідає цілям і завданням виховання та проявляється у його творчій діяльності. «Педагогічний такт передбачає відповідне ставлення до студентів, уміння в кожному конкретному випадку знаходити правильну лінію поведінки» [1, с. 76]. Таким чином, тактовний викладач завжди знає, як правильно діяти в тій чи іншій ситуації.

Висока професійна культура вимагає від викладача бути делікатною людиною, шанобливо ставитися до особистості кожного. Наприклад, тактовна людина не стане безцеремонно розглядати студента, навіть якщо його волосся пофарбоване в яскраво-червоний колір, або робити зауваження з приводу його зовнішності.

Педагогічна тактовність припускає, що викладач ніколи не підкреслює свою перевагу, не нав'язує своєї думки. Наприклад, у процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін важливе місце займає проблемність та інтерактивні методи навчання, що «передбачають активну співпрацю студентів у процесі розв'язання пізнавальних і практичних проблем» [2, с. 67]. Впевненість студентів у тому, що висловлена ним думка буде уважно вислухана викладачем, сприяє творчій атмосфері на семінарських заняттях.

Втім, найважливішу роль педагогічний такт відіграє у викладанні культури. Викладачі культури повинні бути зразком вихованості і такту, оскільки в лекціях та семінарських заняттях викладач розглядає високі моральні цінності. Наприклад, викладач не може не звернути увагу на нетактовну поведінку, коли студенти засміялися у відповідь на помилку, допущену одним з них. Неможливо ігнорувати демонстративні негативні

прояви у поведінці студентів, допускати у своїй присутності, коли ображають інших людей.

Педагогічний такт потрібно проявляти в оцінюванні студентів. Іноді викладачі, прагнучи авторитету у студентів, завищують оцінки. Або, навпаки, зводячи рахунки зі студентами, занижують бали. Для того, щоб учні сприймали оцінку як об'єктивну, в курсі історії української культури, наприклад, розроблені чіткі критерії оцінювання знань та рефератів студентів. Цілком допустимою є ситуація, коли студент, не згодний з виставленою оцінкою, може її оскаржити, написавши тестовий контроль. Таким чином, між студентом і викладачем встановлюються відносини довіри один до одного та справжнього партнерства.

Своєрідним критерієм педагогічного такту є пунктуальність викладача. Він не тільки повинен контролювати дисциплінованість студентів, але й сам бути взірцем для наслідування. Ця якість є особливо важливою для майбутніх медиків, оскільки іноді кілька хвилин можуть вирішити питання «життя і смерті».

Студенти МДУ імені М. В. Ломоносова проводили дослідження і створили портрет ідеального викладача. Обов'язковими якостями такого викладача студенти назвали знання свого предмета, чесність, справедливість і вміння зрозуміти іншу людину. Показово, що студенти молодших курсів на перше місце поставили вміння зрозуміти іншу людину.

Таким чином, педагогічний такт передбачає гуманістичну спрямованість особистості викладача і охоплює його ціннісні орієнтації та ідеали. Вона втілюється в педагогічній позиції викладача, впливає на взаємини зі студентами. Тому педагогічна тактовність – це обов'язковий критерій професійної культури викладача вищої школи.

Література.

1. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. – К.: Академвидав, 2010. – 456 с.
2. Шляхтун П.П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: навч. посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 224 с.